

Ukrainan pakolaisten vastaanottamisen tilanne

Kuntajohtajakokous 20.09.2023 § 2

Erityisasiantuntija Tiina Järvinen sisäministeriöstä kävi katsauksen Ukrainan pakolaisten vastaanottamisen tilanteesta ja kotipaikan saamisen vaikutuksista. Ukrainalaisten jättämiä tilapäisen suojelun hakemuksia on tehty koko maan tasolla noin 62.400, josta kuluvan vuoden osuus on noin 15.700 kappaletta. Ministeriö arvioi tälle vuodelle tulevan vielä 20–30.000 hakemusta. Alaikäisten ilman huoltajia tulevien lasten osuus on ollut kasvussa. Osa kausityöhön tulleista ukrainalaisista on hakenut tilapäistä suojelua, mutta ovat töiden päättyessä palaamassa takaisin.

Kotikuntaa on hakenut noin 10.000 henkeä, joista sen on saanut noin 7.500 henkeä. Noin 19.000 henkeä ei ole hakenut kotikuntaa, vaikka se olisi ollut mahdollista. Uudellamaalla kotikunta on myönnetty noin 3.000 hengelle ja noin 4.100 ei ole sitä hakenut, vaikka siihen olisi oikeus.

Vastaanottojärjestelmää ollaan uudelleenjärjestämässä, mikä tarkoittaa muun muassa vastaanottokeskusten lakkauttamista myös Uudellamaalla. Lisäksi käytössä ollut kuntamalli lakkaa vuoden lopussa, jonka jälkeen tilapäistä suojelua saavilla on mahdollisuus hakea kotikuntaa. EU komissio on 19.9.2023 tehnyt esityksen ukrainalaisten tilapäisen suojelun jatkamisesta vuoteen 2025.

Käytettiin keskustelu ja todettiin kuntamallin päättymisen olevan harmillista. Siihen liittyy paljon lieveilmiöitä kuten se, että alle vuoden Suomessa oleskelleet ukrainalaiset joutuvat takaisin vastaanottokeskukseen. Järvinen kertoi, että ministeriössä toivotaan palautetta kuntamallin lakkauttamisesta. Alkuperäisenä tarkoituksena oli tukea kuntia, jotta ne saisivat korvausta tarjottavasta asumisesta. Suorahankintoina tehtyjä sopimuksia ei ole voitu enää jatkaa. Ministeriössä ollaan valmistelemassa vastaanottolain muutosta ja toivotaan, että menettelyä voitaisiin jatkaa.

Keskustelussa todettiin, että nähtäväksi jää, miten tuleva talvi vaikuttaa tulijoiden määriin. Kunnat seuraavat tilannetta tarkasti, sillä ennakointi on vaikeaa. Merkillepantavaa on myös, että tulijat eivät ole välttämättä kaupunkilaisia ja asettuvat täälläkin mielellään pieniin kuntiin. Järvinen kertoi lopuksi, että ministeriö tekee syksyn aikana selvityksen ukrainalaisten tilanteesta.

Puheenjohtaja kiitti Järvistä ja pyysi häntä antamaan uuden katsauksen joulukuun kokouksessa. Hän painotti, että tehtävässä selvityksessä olisi syytä tehdä myös aluetarkastelu.

Merkittiin katsaus tiedoksi.